EDIȚIE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

صلاة العيدين في المصلى خارج البلد هي السنة

Ṣalāt al-ʿĪdayn fī al-Muṣallā Khārij al-Balad Hiya as-Sunnah

Rugăciunea de Eid în aer liber, potrivit Sunnei

Muḥammad Nāṣir al-Dīn al-Albānī

INSTITUTUL TAWHID
tawhid.ro

Muḥammad Nāṣir al-Dīn al-Albānī

Rugăciunea de Eid în aer liber, potrivit Sunnei

صلاة العيدين في المصلى خارج البلد هي السنة

Ṣalāt al-ʿĪdayn fī al-Muṣallā Khārij al-Balad Hiya as-Sunnah

Institutul Tawhid
România · 2026

Titlul original: صلاة العيدين في المصلى خارج البلد هي السنة
Ediția I
Traducere românească · Institutul Tawhid
Institutul Tawhid · https://www.tawhid.ro

Ornamente originale: Institutul Tawhid.

Cuprins

Prefața autorului 1
1 Obiecții și răspunsuri 7
2 Rugăciunea Profetului ﷺ în mușallā și hadithurile despre aceasta 14
Primul hadith 14
Al doilea hadith 15
Al treilea hadith 15
Al patrulea hadith 16
3 Dovada hadithurilor și cuvintele învățaților 18
4 Este dimensiunea moscheii pricina ieșirii la mușallā? 19
5 Înțelepciunea rugăciunii în mușallā 27
6 O obiecție și răspunsul la ea 31
Indice 35

Prefața autorului

În numele lui Allah, Cel Milostiv, Îndurător.

Lauda Îi aparține lui Allah. Îl lăudăm, Îi cerem ajutorul și iertarea și căutăm adăpost la Allah de răul sufletelor noastre și de faptele noastre rele. Pe cel călăuzit de Allah nimeni nu-l poate rătăci, iar pe cel pe care El îl lasă în rătăcire nimeni nu-l poate călăuzi. Mărturisesc că nu există altă divinitate în afară de Allah, singur, fără de asociat, și mărturisesc că Muḥammad este robul și Trimisul Său.

În cele ce urmează: aceasta este o scurtă scriere care dovedește că rugăciunea celor două sărbători în muṣallā, în afara localității, este Sunnah. Am alcătuit-o cu mai bine de treizeci de ani în urmă, ca răspuns unor inovatori care s-au împotrivit cu cea mai mare înverșunare reînvierii de către noi a acestei Sunne în Damascul cel păzit, după ce ea ajunsese cu totul uitată de mulțime, fără deosebire între oamenii de seamă și cei de rând, în afara celor pe care i-a voit Allah — și aceștia erau puțini. Așa s-a întâmplat și cu multe alte Sunne pe care Allah, Binecuvântatul și Preaînaltul, ne-a înlesnit să le reînviem; Lui Îi aparțin harul și binefacerea. Au combătut această Sunnah și pe cei care o urmau printr-o împotrivire aprigă, fără cruțare, cu limbile și cu condeiele lor. Unii dintre ei au scris o broșură ca răspuns la ea — nu spun „la noi", fiindcă încă nu scriseserăm nimic în această privință — cu titlul „al-Iṣābah fī Nuṣrat al-Khulafāʾ al-Rāshidīn wa-l-Ṣaḥābah" [Apărarea califilor bine călăuziți și a companionilor]. Din această pricină, răspunsul lor era plin de multe acuzații, minciuni și născociri, potrivit zicalei cunoscute: „M-a învinuit de propria-i boală, apoi s-a strecurat departe." Ne-am amintit astfel cuvintele lui Ibn Masʿūd, Allah să fie mulțumit de el:

„Cum vă veți purta atunci când vă va cuprinde o încercare în care cel vârstnic va îmbătrâni, cel mic va crește, iar oamenii o vor lua drept Sunnah, astfel încât, dacă se va părăsi ceva din ea, se va spune: «S-a părăsit Sunnah!»?" Ei au întrebat: *„Când se va întâmpla*

aceasta?" El a răspuns: *„Când vor dispărea învățații voștri, se vor înmulți recitatorii voștri, se vor împuțina cei care înțeleg religia dintre voi, se vor înmulți conducătorii voștri și se vor împuțina cei demni de încredere dintre voi; când lumea aceasta va fi căutată prin faptele Vieții de Apoi, iar înțelegerea religiei va fi dobândită în alte scopuri decât religia."*[1]

Când am văzut acestea din partea lor, am socotit că îmi revine datoria de a le răspunde și de a le arăta oamenilor calomniile, necunoașterea Sunnei și a învățăturilor înaintașilor acestei comunități, ai căror apărători se înfățișau. De aici a luat naștere această scriere, prin care încercarea lor a fost curmată. *„Și s-a spus: «Laudă lui Allah, Domnul lumilor!»"*

Cel care li s-a alăturat în stârnirea acestei încercări și i-a sprijinit în ea a fost purtătorul, în Libanul de astăzi, al stindardului împotrivirii față de Sunnah și față de credința înaintașilor drepți: șeicul ʿAbd Allāh al-Ḥabashī. El a folosit împrejurările grele prin care trece Libanul în aceste vremuri și care nu lasă nimănui răgaz să apere Sunnah acolo, răspunzând inovațiilor lui și arătându-le oamenilor ignoranța sa și atacul împotriva înaintașilor drepți. Așa am făcut eu în răspunsul pe care i l-am dat în articole publicate în serie în revista *„al-Tamaddun al-Islāmī"* din Damasc. Le-am adunat apoi și le-am publicat într-o carte intitulată *„al-Radd ʿalā al-Taʿaqqub al-Ḥathīth li-l-Shaykh ʿAbd Allāh al-Ḥabashī"*. Intenționez acum să o cercetez din nou, să o îngrijesc și să o public iarăși, dacă va voi Allah Preaînaltul.

1 Vezi dovada autenticității și analiza căilor de transmitere în scrierea mea „Qiyām Ramaḍān", p. 4, ediția a doua.

Împotriva voinței și dorinței sale și a acelor inovatori care îl sprijină în combaterea Sunnelor și în reînvierea inovațiilor, Sunnah rugăciunii de Eid în mușallā s-a răspândit în Siria, Iordania și în alte ținuturi. Dovada ei este limpede, folosul ei este vădit, iar musulmanii au continuat să o urmeze până astăzi. Chiar unele grupări islamice care, de obicei, nu se preocupă de reînvierea Sunnelor și de stingerea inovațiilor au adoptat-o. Ele socotesc — așa pretind — că a lăsa cele vechi așa cum sunt păstrează unitatea rândurilor! Unii pot chiar pretinde că o asemenea preocupare privește lucruri fără însemnătate. Alții, dintre ei sau din afara lor, au mers și mai departe, spunând: *„Acestea sunt doar chestiuni de suprafață!"* Allah Cel Măreț a spus adevărul când a zis:

﴿ومن لم يجعل الله له نورا فما له من نور﴾

Cel căruia Allah nu-i dă lumină nu are nicio lumină.
Coran, an-Nūr 24:40

Nimic nu dovedește mai bine ceea ce am spus despre răspândirea și urmarea acestei Sunne decât realitatea văzută astăzi, aici și în alte părți. Lauda Îi aparține lui Allah, prin a Cărui binefacere se împlinesc faptele bune.

Deoarece trecuse mult timp de la tipărirea acestei scrieri și cererea pentru ea crescuse, am pregătit-o pentru o nouă tipărire, după ce am cercetat-o din nou și am îngrijit-o. Am eliminat din ea lucruri a căror amintire nu mai era de folos, odată cu stingerea influenței celor cărora li se răspundea, cu excepția celor indispensabile. I-am adăugat și câteva foloase noi, până când a devenit o scriere deosebită în subiectul ei și folositoare lucrătorilor după ea, cu îngăduința lui Allah, Binecuvântatul și Preaînaltul.

Cu acest prilej, spun că trebuie să atrag atenția cititorilor asupra faptului că fratele Zuhayr al-Shāwīsh, Allah Preaînaltul să-l păzească, proprietarul editurii al-Maktab al-Islāmī din Beirut, a tipărit scrierea la Beirut, în anul 1404 H., după forma primei sale ediții, pe care o tipărisem la Damasc în anul 1373 H. A păstrat însă greșelile tipografice ale primei ediții și a adăugat altele. A eliminat și ceva din cele două prefețe și a făcut asupra lor comentarii critice în stilul său propriu, adăugând fără știrea mea anumite comentarii și note. Nu răspund pentru niciuna dintre acestea. De pildă, în comentariul său de la pagina 19, a spus:

„Nu mai este nevoie de o îndemnare aparte pentru femei…" și așa mai departe.

Aceasta contrazice părerea mea, după cum voi arăta la locul potrivit, dacă va voi Allah, Binecuvântatul și Preaînaltul. Printre cele mai de neînțeles lucruri care i-au scăpat se află afirmația sa de la pagina 32:

„Allah a înlesnit tipărirea primei părți din «Ṣaḥīḥ Abī Dāwūd» al profesorului nostru al-Albānī. (Zuhayr)"

Nu știu de unde provine această veste și nici nu îmi pot închipui cum s-ar fi putut întâmpla. Partea respectivă se află la mine, la fel și celelalte părți de după ea. Nu îmi amintesc să îi fi dat vreo copie a ei în zilele în care îl vizitam la Beirut, venind din Damasc. Vizitele au încetat după mutarea mea la Amman și după cunoscutele tulburări din Liban. Chiar presupunând că ar avea o copie, obținută într-un fel sau altul, nu i-am îngăduit nici lui, nici altcuiva să o tipărească. Aceasta nu se poate face decât după ce voi fi încheiat alcătuirea cărții, după ce o voi fi cercetat din nou și îngrijit. Pe Allah, nu știu cum a ajuns fratele Zuhayr să facă acest anunț, care m-a pus într-o situație stânjenitoare față de cititorii care l-au văzut și s-au grăbit să mă întrebe, bucuroși, despre el. Au rămas uimiți când le-am răspuns: *„Nu știu nimic despre aceasta!"* Vezi și comentariul meu asupra acestei probleme în nota din scrierea mea *„Qiyām Ramaḍān"*, p. 17, ediția a doua. Allah, Preaslăvitul, este Cel de la care cerem ajutor.

Trebuie atrasă atenția și asupra unui alt lucru: deși această îndreptare vădită spre împlinirea rugăciunii de Eid în muṣallā este un semn de bine, nădăjduiesc să fie asemenea zicalei: *„Prima ploaie este doar câteva picături, apoi se revarsă."* Împlinirea acestei Sunne cere ca rugăciunea să aibă loc în afara localității, nu doar în afara moscheii, așa cum se întâmplă în mai multe locuri de rugăciune din Amman și din alte părți. Acesta este primul lucru. **În al doilea rând,** ei trebuie să se străduiască, atât cât pot, să unească locurile de rugăciune și să se adune cu toții într-un singur muṣallā, lăsând dezbinarea. Altfel, această Sunnah se va îndepărta de scopul ei, acela de a aduna oamenii într-un singur loc, și va deveni o chestiune pur formală: erau risipiți în moschei și vor ajunge risipiți în locurile de rugăciune. Allah, Binecuvântatul și Preaînaltul, le spune credincioșilor:

﴿واتقوه وأقيموا الصلاة ولا تكونوا من المشركين من
الذين فرقوا دينهم وكانوا شيعا كل حزب بما
لديهم فرحون﴾

Temeți-vă de El, împliniți rugăciunea și nu fiți dintre politeiști, dintre cei care și-au dezbinat religia și au ajuns grupări, fiecare grupare bucurându-se de ceea ce are.

Coran, ar-Rūm 30:31–32

În încheiere, nădăjduiesc că oricine va citi această scriere sau alte lucrări ale mele le va privi cu ochiul frăției sincere, al afecțiunii curate și al dorinței de bine, datorate de orice musulman, și le va primi cu bunăvoință. Nădăjduiesc să am parte din partea lui de o rugăciune bună și sinceră; poate că aceasta îmi va folosi, dacă va voi Allah Preaînaltul,

﴿يوم لا ينفع مال ولا بنون إلا من أتى الله بقلب سليم﴾

în Ziua în care nici averea și nici copiii nu vor fi de folos, în afara celui care vine la Allah cu o inimă curată.

Coran, ash-Shuʿarāʾ 26:88–89

Amman, 20 Ramaḍān 1406 H.

Scris de Muḥammad Nāṣir al-Dīn al-Albānī, Abū ʿAbd al-Raḥmān.

1 Obiecții și răspunsuri

Află, dragă cititorule, că autorii aceia au umplut două pagini mari din scrierea lor *„al-Iṣābah” „cu privire la rugăciunea de Eid în muṣallā”*. S-au contrazis acolo într-un chip rușinos, din care cititorul își poate da seama câtă știință au! În acea scriere au născocit împotriva noastră afirmația că am spune: rugăciunea de Eid în moschei nu este valabilă! Am arătat deja acest lucru în prima mea scriere *„Tasdīd al-Iṣābah”*, pp. 9–10, unde am explicat pe scurt că Sunna este săvârșirea rugăciunii în muṣallā și că este permisă săvârșirea ei în moschei, făgăduind să lămuresc pe larg aici. Iată lămurirea:

Ei au spus: *„Pricina pentru care Profetul ﷺ a ales să o săvârșească în muṣallā a fost lipsa condițiilor în Medina cea Luminată, întrucât în Medina nu exista decât o singură moschee.”*

Aceasta este o mare neștiință. Moscheile care existau în Medina în vremea lui ﷺ erau numeroase și cunoscute. Cele mai vestite sunt moscheea Qubā', moscheea celor două qiblah și moscheea al-Fatḥ. Despre aceste moschei există multe relatări autentice în cărțile Sunnei. Al-Ḥāfiẓ a amintit în *„al-Fatḥ”* (1/455) și alte moschei, cu numele lor; cine dorește poate consulta acel loc.

Prin această susținere neîntemeiată urmăresc să înlăture Sunna rugăciunii de Eid în muṣallā, născocind această pricină falsă: *„În Medina nu exista decât moscheea lui ﷺ.”* Iar aceasta, pretind ei, nu îi încăpea pe cei veniți la rugăciunea de Eid!

Am dovedit, așadar, că această pricină este neîntemeiată, arătând că însăși susținerea de la care pornește este falsă. Spunem atunci: chiar dacă am presupune că Moscheea Profetului nu îi încăpea, ei ar fi putut să se roage în acele numeroase moschei, așa cum fac oamenii astăzi. Faptul că au lăsat rugăciunea în ele și au mers la muṣallā este o dovadă limpede că Sunna este săvârșirea ei acolo, în locul moscheilor. Astfel se dovedește ceea ce am afirmat și este înlăturat ceea ce urmăreau ei: desființarea acestei practici.

Apoi au spus: *„Când musulmanii s-au înmulțit atât de mult încât adunarea lor în mușallā a devenit cu neputință, mai ales în orașele mari, precum Damascul, din pricina numărului mare al celor care se roagă, au început să se adune în moschei, după nevoie!"*

Spun: privește, dragă cititorule, această logică răsturnată! Ei au socotit cu neputință adunarea musulmanilor în mușallā, deși ea este ușoară și la îndemână. Dovada este că aceasta a fost practica în cele mai multe ținuturi, după cum a spus imamul an-Nawawī în *„Sharḥ Muslim"*; cuvintele sale vor fi citate mai jos, în secțiunea despre dovada hadithurilor că Sunna este rugăciunea în mușallā.

Până astăzi, prin harul lui Allah, această Sunnah continuă să fie practicată în multe țări islamice, precum Damascul, Egiptul, Algeria, ținutul al-Ḥijāz, Pakistanul și altele.

Apoi, ce nevoie este să fie împărțită comunitatea musulmanilor între aceste numeroase moschei, mari și mici, răspândite pretutindeni, unele atât de apropiate încât între ele nu sunt uneori decât cincizeci de pași sau chiar mai puțin?!

Dacă acești autori și-ar fi restrâns vorbele la rugăciunea într-o singură moschee, cea mai mare, ar fi avut un înaintaș care să susțină această părere, după cum vom vedea mai jos la imamul ash-Shāfiʿī, Allah să aibă milă de el.

Însă ei nu se sfiesc să spună, pentru a lupta împotriva Sunnei, ceva ce niciun musulman nu a spus înaintea lor. Toți musulmanii sunt de acord că rugăciunea în mușallā este Sunna atunci când moscheea nu îi încape. Cei mai mulți nici măcar nu au acceptat această condiție, ci au spus: chiar dacă moscheea îi încape. Prin neștiința lor, ei s-au împotrivit tuturor musulmanilor, celor dintâi și celor de mai târziu. Allah Preaînaltul spune:

﴿ومن يشاقق الرسول من بعد ما تبين له الهدى ويتبع غير سبيل المؤمنين نوله ما تولى ونصله جهنم وساءت مصيرا﴾

„Pe cel care se împotrivește Trimisului, după ce i s-a arătat limpede călăuzirea, și urmează altă cale decât cea a credincioșilor îl vom lăsa pe calea pe care a ales-o și îl vom arde în Iad. Și ce rău sfârșit!”

Coran, an-Nisāʾ 4:115

Țineți-vă de Sunnah, oameni buni! Țineți-vă de Sunnah!

Apoi au spus: *„...după nevoie, urmând fapta Profetului ﷺ, când s-a rugat în moschee dintr-o pricină întemeiată.”* În nota lor au citat hadithul lui Abū Hurayrah despre faptul că el ﷺ s-a rugat în moschee din pricina ploii.

Răspunsul este că hadithul lui Abū Hurayrah — dacă ar fi autentic — ar fi o dovadă pentru noi. Din el se înțelege că, dacă nu ar fi existat pricina ploii, s-ar fi rugat în mușallā. Niciun musulman, în afară de voi, nu se împotrivește acestui lucru. Toate vorbele voastre de mai înainte urmăresc să susțină că rugăciunea în mușallā nu mai este acum prescrisă, fiindcă, pretindeți voi, nu poate fi practicată. V-am răspuns, iar hadithul a ajuns o dovadă împotriva voastră, nu în favoarea voastră. Toate acestea s-ar spune dacă hadithul ar fi autentic; însă el nu este autentic, ci lanțul său este slab, după cum vom arăta mai jos.

Restul vorbelor voastre sunt vorbe deșarte, care nu merită un răspuns, cu excepția celor spuse după ce au citat primul hadith, cel al lui Abū Saʿīd, care va urma, și hadithul lui Abū Hurayrah:

„Din cele două hadithuri se înțelege că rugăciunea este valabilă atât în mușallā, cât și în moschee și că în amândouă există răsplată.

Tot din primul hadith se înțelege că este mai bine să fie săvârșită pe un loc deschis, fiindcă Profetul ﷺ a făcut astfel cu statornicie." Spun: privește-i, dragă cititorule, cum s-au întors la părerea corectă la care îi chemăm! Au anulat astfel, împreună cu noi, propriile lor vorbe de mai înainte. Dar crezi că vor rămâne la ea? Nu! S-au întors acolo de unde au pornit. După ce au citat, prin al-Ḥāfiẓ Ibn Ḥajar, cuvintele imamului ash-Shāfiʿī, care vor urma, au spus:

„Cine cercetează atent cele de mai înainte, alături de hadithul lui al-Bukhārī de la Umm ʿAṭiyyah: «Trimisul lui Allah ﷺ ne-a poruncit să le scoatem la Sărbătoarea Încheierii Postului și la Sărbătoarea Sacrificiului: pe fetele ajunse la maturitate, pe femeile aflate la menstruație și pe cele retrase în încăperile lor. Cele aflate la menstruație să stea departe de rugăciune» — iar într-o altă formulare: «de muṣallā și să fie de față la bine și la chemarea musulmanilor» — va afla că pricina stăruinței Trimisului lui Allah ﷺ în rugăciunea la muṣallā este fie că moscheea lui ﷺ nu îi încăpea pe bărbați și pe femei în cele două zile, fie că moscheea nu era potrivită pentru prezența femeilor aflate la menstruație."[2]

Spun: am cercetat cu atenție toate aceste vorbe și am găsit că sunt lipsite de folos, ca și celelalte vorbe ale lor! Chiar dacă am admite că moscheea lui ﷺ nu îi încăpea pe bărbați și pe femei, la fel stau lucrurile în moscheile noastre: niciuna nu îi încape pe toți cei care se roagă. Așadar, rămâne în vigoare faptul că este prescrisă ieșirea la muṣallā; tocmai aceasta susținem.

Iar dacă, după ei, moscheea nu este potrivită pentru prezența femeilor aflate la menstruație, aceasta este o recunoaștere din partea lor că muṣallā este potrivită pentru prezența lor. Dacă se țin numai de rugăciunea în moschee, le împiedică să *„fie de față la bine și la chemarea musulmanilor"*.

2 Spun: atribuirea acestui hadith lui al-Bukhārī, în cele două formulări care urmează, este greșită. Amândouă se găsesc la Muslim (3/20–21, ediția Istanbul), numai că în a doua formulare el spune „rugăciunea", în loc de „muṣallā". La al-Bukhārī (980, ediția as-Salafiyyah) se găsește însă: „… muṣallā, pentru a fi de față la bine și la chemarea credincioșilor". Hadithul este cercetat în „Ṣaḥīḥ Abī Dāwūd" (1041–1043), cu mai multe versiuni și căi de transmitere de la Umm ʿAṭiyyah, Allah să fie mulțumit de ea.

Acest lucru se împotrivește poruncii Trimisului lui Allah ﷺ din hadithul lui Umm ʿAṭiyyah! Hadithul este, așadar, o dovadă împotriva lor: rugăciunea trebuie să fie în muṣallā, nu în moschee. Oricât de mare ar fi moscheea, în mod obișnuit nu poate cuprinde toți bărbații și toate femeile — tocmai după recunoașterea lor!

Apoi au spus: *„Femeile ieșeau la muṣallā, chiar și cele aflate la menstruație, rostind takbīr împreună cu musulmanii."*

Îi întrebăm: cum puteți împlini această Sunnah în moschei, când le împiedicați cu desăvârșire să fie acolo? Dacă faceți astfel și le împiedicați să *„fie de față la bine și la chemarea musulmanilor"*, v-ați împotrivit Sunnei în care pretindeți că aveți credință și le-ați lipsit pe femeile credincioase de mult bine. Nu le puteți despăgubi decât poruncindu-le să stea în afara moscheii, dincolo de zidurile ei. Dacă vă țineți de această cale, ați face să râdă și o mamă îndoliată!

Cugetă, frate musulman, la ce-i face neștiința pe cei stăpâniți de ea și ia învățătură!

Este de folos să atragem aici atenția cititorului asupra faptului că acești autori recunosc ieșirea femeilor la rugăciunea de Eid, chiar și a fetelor tinere. Să țină minte această recunoaștere, fiindcă s-ar putea să-i audă mai târziu negând-o, atunci când îi vor vedea pe următorii Sunnei practicând-o!

Ar face-o din invidia din sufletele lor și din dușmănie! Noi le îndemnăm pe femei să fie de față la rugăciunea de Eid, potrivit poruncii Profetului ﷺ. Le amintim însă lor și celor răspunzători de ele că trebuie să poarte acoperământul prescris și să nu lase să li se vadă din trup decât fața și mâinile. Am explicat acest lucru pe larg în cartea mea *„Ḥijāb al-Marʾah al-Muslimah fī al-Kitāb wa as-Sunnah”*. Allah Preaînaltul spune:

﴿يا أيها النبي قل لأزواجك وبناتك ونساء المؤمنين يدنين عليهن من جلابيبهن ذلك أدنى أن يعرفن فلا يؤذين وكان الله غفورا رحيما﴾

„O, Profetule! Spune-le soțiilor tale, fiicelor tale și femeilor credincioșilor să-și coboare asupra lor veșmintele de deasupra. Astfel vor fi mai ușor recunoscute și nu vor fi supărate. Allah este Iertător, Îndurător.”

Coran, al-Aḥzāb 33:59

Unii se miră când aud că femeile au voie să iasă la rugăciunea de Eid. Să știe că acesta este adevărul, fără îndoială. Ba chiar hadithul lui Umm ʿAṭiyyah, care tocmai a fost citat și care va urma din nou, nu dovedește numai că este permis, ci și că este obligatoriu, potrivit sensului vădit al poruncii: în principiu, porunca arată obligativitatea. Susține aceasta relatarea lui Ibn Abī Shaybah din *„al-Muṣannaf”* (2/182), de la Abū Bakr, care a spus: *„Fiecare femeie purtătoare de niṭāq — un fel de veșmânt de mijloc prevăzut cu șnur — are datoria să iasă la cele două sărbători de Eid.”* Lanțul ei este autentic.

Vor susține aceasta cei care pretind că îi apără pe califii bine călăuziți, deși primul dintre aceștia a susținut-o? Nu ne așteptăm la aceasta din partea lor. Să ne dovedească, așadar, că ne-am înșelat în privința lor; acesta ar fi lucrul pe care l-am dori mai mult. Altfel, oamenilor li s-a arătat ce urmăresc prin pretinsa lor apărare.

Părerea că ieșirea femeilor este obligatorie a fost susținută de aṣ-Ṣanʿānī în *„Subul as-Salām”*, de ash-Shawkānī și de Ṣiddīq Ḥasan Khān. Acesta este și sensul vădit al cuvintelor lui Ibn Ḥazm. Tot această părere a ales-o și Ibn Taymiyyah în *„al-Ikhtiyārāt”*, inclus în *„al-Fatāwā al-Kubrā”* (4/440). Allah știe mai bine.

2 Rugăciunea Profetului ﷺ în mușallā și hadithurile despre aceasta

Mai mulți învățați cercetători ai hadithului au arătat că îndrumarea lui ﷺ pentru rugăciunile celor două sărbători era să le săvârșească întotdeauna în mușallā.[3]

Aceasta este susținută de numeroasele hadithuri transmise în cele două *„Ṣaḥīḥ”*, în cărțile *„Sunan”*, în *„Musnad”*-uri și în altele, pe foarte multe căi de transmitere. Trebuie să amintim câteva în această scurtă scriere, pentru ca dragului cititor să-i fie limpede temeinicia celor afirmate. Spun, așadar:

Primul hadith

Abū Saʿīd al-Khudrī, Allah să fie mulțumit de el, a spus: *„Trimisul lui Allah ﷺ ieșea în ziua Sărbătorii Încheierii Postului și a Sărbătorii Sacrificiului la mușallā.*[4] *Primul lucru cu care începea era rugăciunea. Apoi se întorcea și stătea cu fața către oameni, iar oamenii rămâneau așezați în rândurile lor. Îi îndemna, îi sfătuia și le poruncea. Dacă voia să trimită un detașament, îl trimitea;*[5] *iar dacă avea de poruncit ceva, poruncea; apoi pleca.”* Abū Saʿīd a spus: *„Oamenii au continuat să facă astfel...”*

3 Vezi „Zād al-Maʿād” (1/172) și „Fatḥ al-Bārī” (2/361). Cuvintele lui despre aceasta vor fi citate în curând.

4 Al-Ḥāfiẓ a spus: „Este un loc cunoscut din Medina, aflat la o mie de coți de poarta moscheii.” Ibn al-Qayyim a spus: „Este mușallā în care se așază litiera pelerinilor.” Spun: se pare că se afla la răsărit de Moscheea Profetului, aproape de cimitirul al-Baqīʿ, după cum se înțelege din al treilea hadith, care urmează.

5 Adică trimitea o parte a oștirii într-una dintre direcții („al-Fatḥ”). Spun: aici este un indiciu puternic că predica de Eid nu se mărginește numai la îndemnuri și îndrumare, ci cuprinde amintirea și orientarea către tot ceea ce împlinește interesele comunității.

Relatat de al-Bukhārī (2/259–260), Muslim (3/20), an-Nasāʾī (1/234), al-Maḥāmilī în *„Kitāb al-ʿĪdayn”* (partea 2, nr. 86 din copia scrisă de mâna mea), Abū Nuʿaym în *„al-Mustakhraj”* (2/10/2) și al-Bayhaqī în *„as-Sunan”* (3/280).

Al doilea hadith

ʿAbd Allāh ibn ʿUmar, Allah să fie mulțumit de amândoi, a spus: *„El ﷺ pornea dimineața către mușallā în ziua de Eid, iar înaintea lui era purtată o ʿanazah.*[6] *Când ajungea la mușallā, aceasta era înfiptă în fața lui și se ruga către ea. Mușallā era un loc deschis, fără ceva care să-i slujească drept paravan. Făcea astfel și în călătorie; apoi conducătorii au preluat această practică.”*

Relatat de al-Bukhārī (1/354), Muslim (2/55), Abū Dāwūd (1/109), an-Nasāʾī (1/232), Ibn Mājah (1/392) și Aḥmad (nr. 6286). Formularea este a lui Ibn Mājah, fiind cea mai completă, iar lanțul ei este autentic. La fel l-au relatat al-Maḥāmilī (partea 2, nr. 26–36), Abū al-Qāsim ash-Shaḥḥāmī în *„Tuḥfat al-ʿĪd”* (nr. 14–16, din copia scrisă de mâna fiului meu) și al-Bayhaqī (3/284–285). Adaosul se află la cei doi șeici, iar hadithul este cercetat în *„Ṣaḥīḥ Abī Dāwūd”* (688).

Al treilea hadith

Al-Barāʾ ibn ʿĀzib a spus: „Profetul ﷺ a ieșit în ziua Sărbătorii Sacrificiului către al-Baqīʿ[7] — într-o altă versiune: către mușallā — și a săvârșit două unități de rugăciune. Apoi s-a întors cu fața către noi și a spus:

6 În „an-Nihāyah” se spune: „ʿAnazah este cam cât o jumătate de lance ori puțin mai mare și are un vârf ca al lăncii. Bastonul ʿukkāzah este asemănător.”

7 Este vorba despre Baqīʿ al-Gharqad, locul în care se afla atunci mușallā. Ibn al-Athīr a spus: „Baqīʿ este un loc întins, numit astfel numai dacă are copaci ori rădăcinile lor. Baqīʿ al-Gharqad este un loc de la marginea Medinei în care se află mormintele locuitorilor ei. Acolo creștea arbustul gharqad; acesta a dispărut, dar numele a rămas.”

«Primul dintre actele noastre de adorare[8] *în această zi este să începem cu rugăciunea; apoi ne întoarcem și înjunghiem jertfa. Cine face astfel a urmat Sunna noastră. Cine înjunghie înainte de aceasta doar a grăbit ceva pentru familia lui; nu face parte în niciun fel din jertfa rituală.»"*

Relatat de al-Bukhārī (2/372), căruia îi aparține formularea, de Aḥmad (4/282) și de al-Maḥāmilī (partea 2, nr. 90 și 96). Cealaltă versiune se află la ultimii doi, cu un lanț bun.

Al patrulea hadith

Ibn ʿAbbās a fost întrebat: *„Ai fost de față la Eid împreună cu Profetul ﷺ?"* El a spus:

„Da. Dacă nu aș fi fost atât de mic, nu aș fi putut fi de față. A ajuns la semnul de lângă casa lui Kathīr ibn aṣ-Ṣalt,[9] *s-a rugat, apoi a ținut predica. După aceea a mers la femei, însoțit de Bilāl, le-a îndemnat, le-a amintit de Allah și le-a poruncit să dea milostenie. Le-am văzut întinzând mâinile și aruncând-o în veșmântul lui Bilāl. Apoi el și Bilāl au plecat la casa lui."*

L-au consemnat al-Bukhārī (2/373), căruia îi aparține formularea, Muslim (2/18–19), Ibn Abī Shaybah (2/3/2), al-Maḥāmilī (nr. 38 și 39), al-Firyābī (nr. 85 și 93) și Abū Nuʿaym în *„al-Mustakhraj"* (2/8/2–9/1). Muslim adaugă în versiunea sa de la Ibn Jurayj:

„L-am întrebat pe ʿAṭāʾ: «Are și astăzi imamul datoria să meargă la femei, după ce termină, și să le îndemne?» El a spus: «Da, pe viața mea! Aceasta este datoria lor. De ce nu fac aceasta?!»"

Spun: de aici se înțelege că face parte din Sunnah ca imamul să le adreseze femeilor un îndemn potrivit lor. Cât despre cel care spune că *„astăzi nu mai este nevoie, deoarece există difuzoare"*, nu văd niciun temei în aceasta. Ar însemna că femeile nu au auzit predica lui ﷺ! Nu cred că cineva s-ar ține de o asemenea

8 Nusuk înseamnă ascultare și adorare („an-Nihāyah").

9 Al-Ḥāfiẓ a spus: „Muṣallā este descrisă drept locul de lângă casa lui Kathīr ibn aṣ-Ṣalt numai pentru a-l orienta pe ascultător; altfel, casa lui Kathīr ibn aṣ-Ṣalt a fost construită după Profet ﷺ. Din acest hadith se vede că au pus un semn prin care să recunoască locul în care se ruga el. Acesta este sensul cuvântului ʿalam, vocalizat cu două fatḥah: un obiect care se înalță deasupra solului."

afirmație, fiindcă neîntemeierea ei este vădită. Iar ceea ce se clădește pe ceva neîntemeiat este tot neîntemeiat, după cum spun învățații principiilor jurisprudenței.

3 Dovada hadithurilor și cuvintele învățaților

Odată ce ai cunoscut aceste hadithuri, ele sunt o dovadă hotărâtoare că Sunna pentru rugăciunea celor două sărbători de Eid este să fie săvârșită în mușallā. Aceasta este părerea majorității învățaților. În *„Sharḥ as-Sunnah"* (4/294), imamul al-Baghawī spune:

„Sunna este ca imamul să iasă pentru rugăciunea celor două sărbători, în afara unei împrejurări care îl împiedică; atunci se roagă în moschee." Adică într-o moschee din localitate, după cum a explicat șeicul ʿAlī al-Qārī în *„Mirqāt al-Mafātīḥ"* (2/245). Imamul an-Nawawī a spus în *„Sharḥ Muslim"*, vorbind despre primul hadith:

„Aceasta este o dovadă pentru cei care spun că este recomandat să se iasă la mușallā pentru rugăciunea de Eid și că este mai bine decât să fie săvârșită în moschee. Așa au făcut oamenii în cele mai multe ținuturi. Locuitorii din Mecca însă o săvârșesc numai în moschee, încă din primele vremuri. Învățații școlii noastre au două păreri: prima, că locul deschis este mai bun, potrivit acestui hadith; a doua — socotită mai corectă de cei mai mulți dintre ei — că moscheea este mai bună, în afară de cazul în care este prea mică. Ei au spus: locuitorii din Mecca s-au rugat în moschee numai fiindcă aceasta era încăpătoare, iar Profetul ﷺ a ieșit la mușallā numai fiindcă moscheea era prea mică; aceasta arată că moscheea este mai bună atunci când este încăpătoare."

4 Este dimensiunea moscheii pricina ieșirii la mușallā?

Așa au spus, însă această afirmație are un neajuns vădit. Dacă lucrurile ar fi fost cum spun ei, Profetul ﷺ nu ar fi stăruit în săvârșirea ei în mușallā, fiindcă el stăruie numai în ceea ce este mai bun. Afirmația că a făcut astfel numai fiindcă moscheea era prea mică este o susținere fără dovadă. Aceasta este întărită de faptul că el ﷺ săvârșea rugăciunea de vineri în moschee, iar oamenii veneau la el din părțile înalte ale Medinei și din alte locuri și se ruga cu ei acolo. Nu se vede vreo deosebire între numărul companionilor care veneau vinerea și al celor care veneau la cele două sărbători, încât să se poată spune că moscheea îi încăpea pe aceia, dar nu și pe aceștia. Cine susține altceva trebuie să aducă dovada; nu cred că o poate face! Întărește cele spuse și faptul că, dacă rugăciunea celor două sărbători în moschee ar fi fost mai bună decât în mușallā, iar moscheea ar fi fost prea mică, el ﷺ s-ar fi grăbit să o lărgească, așa cum au făcut unii dintre califii de după el. El ﷺ ar fi avut mai mult temei decât ei să o lărgească, dacă nu îi încăpea. Nu se poate închipui că el ﷺ a lăsat-o nelărgită, admițând totodată superioritatea pomenită. Doar dacă cineva ar pretinde că a existat o piedică! Nu cred că vreun învățat ar îndrăzni o asemenea susținere; dacă totuși ar face-o cineva, i-am răspunde îndată prin cuvintele lui Allah Preaînaltul:

﴿قل هاتوا برهانكم إن كنتم صادقين﴾

„Spune: «Aduceți dovada voastră, dacă spuneți adevărul!»”
Coran, an-Naml 27:64

Este uimitoare și contradicția șafiʿiților: au făcut din stăruința Trimisului ﷺ în săvârșirea rugăciunii de vineri într-o singură moschee o dovadă că nu este permis să existe mai multe rugăciuni de vineri într-o localitate, dar nu au făcut din stăruința lui ﷺ în săvârșirea celor două rugăciuni de Eid în mușallā o dovadă că aceasta este mai bună decât săvârșirea lor în moschee! Dovada celor două chestiuni este aceeași, după cum vezi.

Toate acestea întăresc prima dintre cele două păreri pe care le-a amintit an-Nawawī, Allah să aibă milă de el, în școala imamului ash-Shāfiʿī.

De altfel, deosebirea dintre ele este una de formă, fără urmări practice într-un oraș ca Damascul, Ammanul și alte orașe mari. A doua părere spune limpede că superioritatea rugăciunii în moschee este condiționată de faptul că îi încape pe toți cei care se roagă. O asemenea moschee nu există. Cele două păreri se întâlnesc, așadar, cu părerea majorității învățaților: rugăciunea în mușallă este mai bună. Imamul ash-Shāfiʿī, Allah să aibă milă de el, a spus chiar că rugăciunea în moschee este nerecomandată atunci când aceasta este prea mică, după cum urmează.
Al-Ḥāfiẓ a spus în *„al-Fatḥ”* (2/450), la primul hadith:

„Ḥadithul a fost folosit ca dovadă că este recomandat să se iasă pe un loc deschis pentru rugăciunea de Eid și că este mai bine decât să fie săvârșită în moschee, fiindcă Profetul ﷺ a stăruit în aceasta, în pofida meritului deosebit al moscheii sale. Ash-Shāfiʿī a spus în «al-Umm»: «Ne-a ajuns vestea că Trimisul lui Allah ﷺ ieșea la cele două sărbători în mușallā din Medina și la fel au făcut cei de după el, în afara unei împrejurări precum ploaia ori ceva asemănător. Tot astfel au făcut îndeobște locuitorii ținuturilor, în afara celor din Mecca.» Apoi a arătat că pricina este întinderea moscheii și spațiul strâmt de la marginile Meccăi. El a spus: «Dacă s-ar întemeia o localitate a cărei moschee i-ar încăpea pe locuitori la sărbători, nu aș socoti că trebuie să iasă din ea. Dacă însă nu i-ar încăpea, aș socoti nerecomandată rugăciunea în ea, fără a cere repetarea ei.» Din aceasta rezultă că pricina ține de lipsa ori existența spațiului, nu de ieșirea pe loc deschis în sine. Ceea ce se urmărește este

adunarea tuturor; dacă se împlinește în moschee, alături de meritul ei deosebit, atunci aceasta este mai potrivită."[10]
Imamul ash-Shawkānī a răspuns acestei afirmații (3/248):

„A socoti lipsa ori existența spațiului drept pricina acestei practici este o simplă presupunere. Ea nu este de ajuns pentru a ne îndreptăți să nu-l urmăm pe el ﷺ în ieșirea la jabbānah,[11] *după ce am recunoscut că el ﷺ a stăruit în aceasta. Cât despre folosirea rugăciunii în moscheea din Mecca drept dovadă că aceasta ar fi pricina, răspunsul este că ieșirea pe loc deschis poate să fi fost lăsată din cauza spațiului strâmt de la marginile Meccăi, nu din cauza întinderii moscheii ei."*
Spun: la această posibilitate pomenită de imamul ash-Shawkānī a făcut aluzie însuși imamul ash-Shāfiʿī, după cum a spus al-Ḥāfiẓ în cuvintele pe care le-am citat mai sus. Iată textul lui ash-Shāfiʿī din *„al-Umm"* (1/207):

„Am spus aceasta pentru că așa era, iar ei nu aveau la marginile caselor din Mecca un spațiu larg de acest fel."

Aceasta întărește ceea ce a susținut ash-Shawkānī, Allah să aibă milă de el: explicarea faptului că Profetul ﷺ nu s-a rugat în moschee prin aceea că era prea mică este o simplă presupunere, care merită respinsă!
S-ar putea aduce în sprijinul acestei pricini ceea ce a relatat al-Bayhaqī în *„as-Sunan al-Kubrā"* (3/310), pe calea lui Muḥammad ibn ʿAbd al-ʿAzīz ibn ʿAbd ar-Raḥmān, de la ʿUthmān ibn ʿAbd ar-Raḥmān at-Taymī, care a spus:

„Pe vremea când Abān ibn ʿUthmān era conducător al Medinei, a plouat foarte tare în noaptea Sărbătorii Încheierii Postului. El i-a adunat pe oameni în moschee și nu a ieșit la mușallā în care se săvârșeau rugăciunile celor două sărbători. Apoi i-a spus lui ʿAbd Allāh ibn ʿĀmir ibn Rabīʿah: «Ridică-te și spune-le oamenilor ceea ce mi-ai spus mie.» ʿAbd Allāh ibn ʿĀmir a spus: «Pe vremea lui ʿUmar ibn al-Khaṭṭāb, Allah să fie mulțumit de el, a plouat, iar oamenii nu au putut merge la mușallā. ʿUmar i-a adunat în

10 „Al-Umm" (1/207).

11 Al-Fayyūmī a spus în „al-Miṣbāḥ al-Munīr" (1/91): „Jabbānah este locul de rugăciune aflat pe un teren deschis."

moschee și s-a rugat cu ei. Apoi s-a ridicat pe amvon și a spus: Oameni buni! Trimisul lui Allah ﷺ ieșea cu oamenii la muṣallā ca să se roage cu ei, deoarece le era mai lesne și aveau mai mult spațiu, iar moscheea nu îi încăpea. Când însă plouă astfel, moscheea este mai potrivită.»"

Răspunsul este că această relatare este foarte slabă, fiindcă acest Muḥammad ibn ʿAbd al-ʿAzīz este judecătorul Muḥammad ibn ʿAbd al-ʿAzīz ibn ʿUmar ibn ʿAbd ar-Raḥmān ibn ʿAwf. Al-Bukhārī a spus despre el: *„Transmite hadithuri nerecunoscute."* An-Nasāʾī a spus: *„Părăsit."* Ash-Shāfiʿī a consemnat relatarea în *„al-Umm"* (1/207), pe o altă cale de la Abān, fără cuvintele atribuite Profetului și fără explicația atribuită companionului. Însă și acel lanț este foarte slab: el vine prin Ibrāhīm, șeicul lui ash-Shāfiʿī, adică Ibrāhīm ibn Muḥammad ibn Abī Yaḥyā al-Aslamī, care este mincinos. Mālik a spus: *„Nu era de încredere nici în hadith, nici în religia lui."* De aceea, al-Ḥāfiẓ a spus despre el în *„at-Taqrīb"*: *„Părăsit."*

Din cele de mai înainte s-a dovedit că explicarea ieșirii prin faptul că moscheea era prea mică este neîntemeiată. S-a întărit părerea învățaților care au afirmat hotărât că rugăciunea în muṣallā este Sunna și că ea este prescrisă în orice vreme și localitate, în afara unei necesități. Nu cunosc vreun învățat cu judecată independentă, a cărui știință este luată în seamă, care să fi susținut altceva. Ibn Ḥazm a spus în *„al-Muḥallā"* (5/81):

„Sunna pentru rugăciunea celor două sărbători este ca locuitorii fiecărui sat sau oraș să iasă pe un loc întins din apropierea locuințelor lor, dimineața, după ce soarele a început să strălucească și a venit timpul în care este îngăduită rugăciunea voluntară." Apoi a spus (p. 86): *„Dacă ieșirea la muṣallā le aduce greutate, se roagă împreună în moscheea principală."* Apoi a spus (p. 87):

„Am relatat despre ʿUmar și ʿUthmān, Allah să fie mulțumit de amândoi, că au săvârșit rugăciunea de Eid cu oamenii în moschee, din pricina ploii căzute în ziua de Eid. Trimisul lui Allah ﷺ ieșea la muṣallā pentru rugăciunea celor două sărbători. Aceasta este, așadar, mai bună; și alt loc este însă îndeajuns, fiindcă este vorba despre o faptă a lui, nu despre o poruncă. Izbânda vine de la Allah."

Distinsul șeic Aḥmad Muḥammad Shākir, cunoscutul învățat al hadithului, are o cercetare bună și folositoare despre rugăciunea de Eid în mușallā și despre ieșirea femeilor la ea. Am socotit potrivit să o citez, datorită foloaselor pe care le cuprinde. Allah să aibă milă de el, a spus în comentariul său la at-Tirmidhī (2/421–424), după ce a făcut aluzie la primul hadith și a amintit întrebarea lui Ibn Jurayj către ʿAṭāʾ din al patrulea: *„Are imamul datoria să meargă la femei, după ce termină, ca să le îndemne? — Da, pe viața mea…”*:

„Cuvintele învățaților s-au adunat în sprijinul acestei practici. Învățatul hanafit al-ʿAynī a spus în «Sharḥ al-Bukhārī», deducând învățături din hadithul lui Abū Saʿīd (vol. 6, pp. 280–281): «Hadithul arată ieșirea la mușallā și mersul la ea; nu se săvârșește în moschee decât în caz de necesitate.» Ibn Ziyād a relatat de la Mālik: «Sunna este să se iasă pe loc deschis, în afara locuitorilor din Mecca, pentru care este în moschee.»”

„În *«al-Fatāwā al-Hindiyyah»* (vol. 1, p. 118) se spune: *«Ieșirea pe loc deschis pentru rugăciunea de Eid este Sunnah, chiar dacă moscheea principală îi încape. Aceasta este părerea învățaților și ea este cea corectă.»*

În *«al-Mudawwanah»*, transmisă de la Mālik (vol. 1, p. 171), se spune: *«Mālik a spus: Nu se săvârșește rugăciunea celor două sărbători în două locuri și nici nu se roagă în moscheea lor, ci ies așa cum a ieșit Profetul ﷺ. Ibn Wahb a relatat de la Yūnus, de la Ibn Shihāb, care a spus: Trimisul lui Allah ﷺ ieșea la mușallā; apoi locuitorii ținuturilor au urmat această practică.»*

Ibn Qudāmah al-Ḥanbalī a spus în *«al-Mughnī»* (vol. 2, pp. 229–230): *«Sunna este ca rugăciunea de Eid să fie săvârșită în mușallā. ʿAlī, Allah să fie mulțumit de el, a poruncit aceasta; al-Awzāʿī și învățații raționamentului juridic au socotit-o bună. Aceasta este și părerea lui Ibn al-Mundhir. De la ash-Shāfiʿī s-a transmis că, dacă moscheea localității este încăpătoare, este mai bine să fie săvârșită acolo, fiindcă este cel mai bun și mai curat loc; de aceea locuitorii din Mecca se roagă în Moscheea Sacră. Dovada noastră este că Profetul ﷺ ieșea la mușallā și își lăsa moscheea; la fel au făcut califii de după el. Profetul ﷺ nu ar lăsa ceea ce este mai bun, deși*

este aproape, ca să-și dea osteneala să facă ceva mai puțin bun, aflat departe. Nici nu ar prescrie comunității sale să lase meritele. Ni s-a poruncit să-l urmăm pe Profet ﷺ și să luăm pildă de la el. Nu se poate ca lucrul poruncit să fie mai puțin bun, iar cel oprit să fie desăvârșit. Nu s-a transmis că Profetul ﷺ ar fi săvârșit rugăciunea de Eid în moscheea sa decât dintr-o pricină întemeiată. Aceasta este și înțelegerea unanimă a musulmanilor: în fiecare vreme și ținut oamenii ies la mușallā, fie că moscheea este încăpătoare, fie că este mică. Profetul ﷺ se ruga în mușallā, în pofida meritului deosebit al moscheii sale."

Aḥmad Shākir continuă: *„Spun: prin cuvintele lui Ibn Qudāmah — «Nu s-a transmis că Profetul ﷺ ar fi săvârșit rugăciunea de Eid în moscheea sa decât dintr-o pricină întemeiată» — se face aluzie la hadithul lui Abū Hurayrah din «al-Mustadrak» al lui al-Ḥākim (vol. 1, p. 295): «I-a prins ploaia într-o zi de Eid, iar Profetul ﷺ s-a rugat cu ei în moschee.» Al-Ḥākim și adh-Dhahabī l-au declarat autentic."*[12]

Aḥmad Shākir continuă: *„Imamul ash-Shāfiʿī a spus în cartea sa «al-Umm» (vol. 1, p. 207): «Ne-a ajuns vestea că Trimisul lui*

12 Spun: această declarare a autenticității are un neajuns vădit. La al-Ḥākim, lanțul se întemeiază pe ʿĪsā ibn ʿAbd al-Aʿlā ibn Abī Farwah, care l-a auzit pe Abū Yaḥyā ʿAbd Allāh at-Taymī relatând de la Abū Hurayrah. La fel l-au transmis Abū Dāwūd (1/180), Ibn Mājah (1/394) și al-Bayhaqī (3/210). Acesta este un lanț slab, cu transmițători necunoscuți. ʿĪsā este necunoscut, după cum a spus al-Ḥāfiẓ în „at-Taqrīb". La fel, șeicul lui, Abū Yaḥyā — adică ʿAbd Allāh ibn ʿAbd Allāh ibn Mawhab —, are o stare necunoscută. Adh-Dhahabī a spus în „Muhadhdhab Sunan al-Bayhaqī" (1/160/1): „Spun: ʿAbd Allāh este slab." În biografia transmițătorului de la el din „al-Mīzān" a spus: „Abia este cunoscut, iar acest hadith este nerecunoscut." Spun: faptul că el a fost de acord cu al-Ḥākim asupra autenticității hadithului în „Talkhīṣ al-Mustadrak" face parte dintre numeroasele sale greșeli în acea lucrare, despre care nădăjduim să-i fie iertate. De aceea al-Ḥāfiẓ a afirmat hotărât, în „Talkhīṣ al-Ḥabīr" (p. 144) și în „Bulūgh al-Marām" (2/99), că lanțul lui este slab. Așadar, afirmația lui an-Nawawī din „al-Majmūʿ" (5/5), că „lanțul lui este bun", nu este bună. Se pare că s-a întemeiat pe tăcerea lui Abū Dāwūd asupra lui. Aceasta nu este însă o dovadă: Abū Dāwūd tace adesea asupra unor relatări a căror slăbiciune este vădită, după cum se arată în știința terminologiei hadithului. Am explicat aceasta în introducerea cărții mele „Ṣaḥīḥ Sunan Abī Dāwūd"; Allah să ușureze încheierea și publicarea ei.

Allah ﷺ ieșea la cele două sărbători în mușallā din Medina. La fel au făcut cei de după el și îndeobște locuitorii ținuturilor, în afara celor din Mecca: nu ne-a ajuns vestea că vreunul dintre înaintași le-ar fi săvârșit rugăciunea de Eid altundeva decât în moscheea lor. Socotesc — Allah Preaînaltul știe mai bine — că aceasta se datorează faptului că Moscheea Sacră este cel mai bun loc de pe pământ, astfel că nu au dorit să aibă rugăciunea decât acolo unde puteau, în ea. Am spus aceasta pentru că așa era, iar ei nu aveau la marginile caselor din Mecca un asemenea spațiu larg. Nu știu ca ei să fi săvârșit vreodată Eid sau rugăciunea pentru ploaie în altă parte decât în ea. Dacă s-ar întemeia o localitate a cărei moschee i-ar încăpea pe locuitori la sărbători, nu aș socoti că trebuie să iasă din ea; dacă ies, nu este nimic rău. Dacă însă nu i-ar încăpea, iar un imam s-ar ruga cu ei acolo, aș socoti aceasta nerecomandată, fără a le cere repetarea rugăciunii. Dacă există o împrejurare precum ploaia ori altceva asemănător, i-aș îndruma să se roage în moschee și să nu iasă pe loc deschis.»"

Învățatul Ibn al-Ḥājj a spus în cartea *„al-Madkhal"* (vol. 2, p. 283): „Sunna urmată din vechime pentru rugăciunea celor două sărbători este să fie în mușallā. Profetul ﷺ a spus:

> *«O rugăciune în această moschee a mea este mai bună decât o mie de rugăciuni în altă moschee, în afara Moscheii Sacre.»*

[13] Cu toate acestea, în pofida acestui merit mare, el ﷺ ieșea la mușallā și o lăsa. Aceasta este o dovadă limpede a însemnătății ieșirii la mușallā pentru rugăciunea celor două sărbători: ea este Sunna. Săvârșirea lor în moschee este, după școala lui Mālik, Allah să aibă milă de el, o inovație, în afara unei necesități care o cere; atunci nu este inovație. Profetul ﷺ nu a făcut-o și nici vreunul dintre califii bine călăuziți de după el. El, pacea fie asupra lui, le-a poruncit femeilor să iasă la rugăciunea celor două sărbători și le-a poruncit să iasă și celor aflate la menstruație și celor retrase în încăperile lor. Una a spus: *«Trimis al lui Allah! Una*

13 Spun: cei doi șeici l-au relatat de la Abū Hurayrah pe numeroase căi. Are mai multe relatări care îl susțin și este cercetat în „Irwāʾ al-Ghalīl" (971 și 1129).

dintre noi nu are veșmânt de deasupra.» El, pacea și binecuvântarea fie asupra lui, a spus: *«Să-i împrumute sora ei din veșmintele sale, ca să fie de față la bine și la chemarea musulmanilor.»*[14] Dacă el, pacea și binecuvântarea fie asupra lui, le-a prescris să iasă, atunci a prescris ca rugăciunea să fie în aer liber, pentru a face văzut semnul Islamului."

Aḥmad Shākir încheie: *„Sunna profetică, transmisă în hadithurile autentice, arată că Profetul ﷺ săvârșea cele două rugăciuni de Eid pe un loc deschis, în afara localității. Aceasta a rămas practica în primele vremuri. Nu săvârșeau rugăciunea de Eid în moschei decât dacă exista o necesitate, precum ploaia ori ceva asemănător. Aceasta este școala celor patru imami și a altor învățați dintre imami, Allah să fie mulțumit de ei. Nu cunosc pe cineva care să fi susținut altceva, în afara părerii lui ash-Shāfiʿī, Allah să fie mulțumit de el, de a alege moscheea dacă îi încape pe locuitorii localității. Chiar și el nu a socotit greșită rugăciunea pe loc deschis, chiar dacă moscheea îi încape; a spus limpede că este nerecomandată săvârșirea celor două rugăciuni de Eid în moschee dacă aceasta nu îi încape pe locuitori. Aceste hadithuri autentice și altele, practica neîntreruptă din primele vremuri și apoi cuvintele învățaților — toate arată că săvârșirea acum a rugăciunii celor două sărbători în moschei este o inovație, chiar potrivit părerii lui ash-Shāfiʿī, fiindcă în ținuturi nu există nicio moschee care să-i încapă pe locuitorii localității în care se află."* Acesta este sfârșitul cuvintelor șeicului Aḥmad Muḥammad Shākir, Allah Preaînaltul să aibă milă de el.

14 Cei doi șeici l-au consemnat din hadithul lui Umm ʿAṭiyyah, într-o versiune a lor. A fost citat mai înainte, la discutarea ieșirii femeilor, în pagina 13 a ediției arabe.

5 Înțelepciunea rugăciunii în mușallā

Această Sunnah — rugăciunea pe loc deschis — are o mare și adâncă înțelepciune: musulmanii să aibă două zile pe an în care locuitorii fiecărei localități, bărbați, femei și copii, să se adune, îndreptându-și inimile către Allah. Îi unește un singur cuvânt și se roagă în spatele unui singur imam. Rostesc takbīr, proclamă că nu există altă divinitate în afară de Allah și Îl cheamă cu sinceritate, de parcă ar avea cu toții inima unui singur om. Se bucură de binefacerea lui Allah asupra lor și primesc cu veste bună darul Lui, iar Eid devine pentru ei o adevărată sărbătoare.

Trimisul lui Allah ﷺ le-a poruncit femeilor să iasă împreună cu oamenii la rugăciunea de Eid, fără să facă vreo excepție. Nu i-a îngăduit nici măcar celei care nu avea un veșmânt în care să iasă să rămână acasă, ci i-a poruncit să împrumute unul de la alta. Chiar și celor care aveau o împrejurare ce le împiedica să se roage le-a poruncit să iasă la mușallā, *„pentru a fi de față la bine și la chemarea musulmanilor”*, după cum am arătat.

Profetul ﷺ, apoi califii de după el și conducătorii care îi reprezentau în ținuturi săvârșeau rugăciunea de Eid cu oamenii. Apoi le ținea o predică prin care îi îndemnau, îi învățau ceea ce le era de folos în religie și în viața lumească și le porunceau să dea milostenie în acea adunare. Cel bogat se înduioșa astfel față de cel sărac, iar săracul se bucura de ceea ce Allah îi dăruia din harul Său, în această adunare binecuvântată asupra căreia coboară îndurarea și mulțumirea Lui.

Să nădăjduim că musulmanii vor răspunde chemării de a urma Sunna Profetului lor ﷺ și de a readuce la viață semnele religiei lor, de care se leagă cinstea și izbânda lor:

﴿يا أيها الذين آمنوا استجيبوا لله وللرسول إذا دعاكم لما يحييكم﴾

„O, voi cei care credeți! Răspundeți lui Allah și Trimisului atunci când vă cheamă la ceea ce vă dă viață."

Coran, al-Anfāl 8:24

Walī Allāh ad-Dihlawī a spus în *„Ḥujjat Allāh al-Bālighah"*, la titlul *„Cele două sărbători"* (2/30–31):

„Temeiul lor este că fiecare neam are o zi în care se împodobește și iese din localitatea sa cu podoabele sale. Acesta este un obicei de care nu se lipsește niciunul dintre grupurile arabilor și nearabilor. Când a venit în Medina, [Profetul ﷺ] i-a găsit având două zile în care se jucau. El a spus:

«Allah vi le-a înlocuit cu două zile mai bune: Ziua Sacrificiului și Ziua Încheierii Postului.»

[15] S-a spus că acelea erau Nawruz și Mihrijān. Le-a înlocuit pentru că orice sărbătoare a oamenilor există numai pentru a pune în lumină semnele unei religii, pentru a urma unor întemeietori ai unei școli ori pentru ceva asemănător. Profetul ﷺ s-a temut că, dacă îi lasă cu obiceiul lor, acesta va pune în lumină semnele neștiinței de dinainte de Islam ori va răspândi practica înaintașilor lor. Le-a dat în schimb două zile care pun în lumină semnele religiei drepte a lui Ibrāhīm. Alături de împodobire, a pus în ele pomenirea lui Allah și felurite acte de ascultare, pentru ca adunarea musulmanilor să nu fie numai joc și pentru ca nicio adunare a lor să nu fie lipsită de înălțarea cuvântului lui Allah.

15 L-au consemnat Aḥmad și alții cu un lanț autentic. Este cercetat în volumul al cincilea din „as-Silsilah aṣ-Ṣaḥīḥah", nr. 2021. Nădăjduiesc ca Allah să ușureze tipărirea și publicarea lui, așa cum a ușurat tipărirea volumelor de mai înainte.

Una dintre ele este ziua încheierii postului și a împlinirii unei forme de milostenie obligatorie. În ea se adună bucuria firească de a fi eliberați de ceva greu și de faptul că săracul primește milosteniile, cu bucuria sufletească pentru binefacerea lui Allah: El le-a dat izbânda de a împlini ceea ce le-a impus și a păstrat în viață membrii familiei și copiii până la un nou an.
Cealaltă este ziua în care Ibrāhīm a fost gata să-l jertfească pe fiul său Ismāʿīl, pacea fie asupra amândurora, și Allah i-a binecuvântat pe amândoi răscumpărându-l cu o jertfă măreață. În ea este amintită starea imamilor religiei drepte a lui Ibrāhīm și sunt luați drept pildă pentru dăruirea vieților și a averilor în ascultarea de Allah, pentru răbdare și tărie. Există aici și o asemănare cu pelerinii, o pomenire a lor și dorul după starea în care se află. De aceea s-a prescris takbīr, potrivit cuvintelor Preaînaltului:

﴿ولتكبروا الله على ما هداكم﴾

„Să-L preamăriți pe Allah pentru că v-a călăuzit."
Coran, al-Baqarah 2:185

Adică drept mulțumire pentru că v-a dat izbânda postului. De aceea s-au prescris jertfa, rostirea takbīr cu voce tare în zilele de Minā și abținerea de la tăierea părului pentru cel ce dorește să aducă jertfă.[16] Au fost prescrise rugăciunea și predica, pentru ca adunarea lor să nu fie lipsită de pomenirea lui Allah și de punerea în lumină a semnelor religiei. Li s-a alăturat și un alt scop al Legii: fiecare comunitate are nevoie de un loc întins în care locuitorii ei să se adune, pentru a-și arăta puterea și a-și cunoaște numărul.

16 Spun: face aluzie la cuvintele lui ﷺ: „Când vedeți luna nouă a lunii Dhū al-Ḥijjah și unul dintre voi dorește să aducă jertfă, să se oprească de la a-și tăia părul și unghiile." Într-o altă versiune: „Să nu ia nimic din părul și din unghiile sale până ce nu aduce jertfa." Relatat de Muslim (6/83–84) și de alții; este cercetat în „Irwāʾ al-Ghalīl" (1163) și în „Ṣaḥīḥ Abī Dāwūd" (2488). Spun: sensul vădit al hadithului arată că cel hotărât să aducă jertfă are obligația să nu-și taie părul și unghiile până la jertfire; prin urmare, luarea lor este oprită. Aceasta este părerea lui Aḥmad și a altora. Să ia aminte cei

De aceea a fost recomandată ieșirea tuturor, chiar și a copiilor, a femeilor, a celor retrase în încăperi și a celor aflate la menstruație — acestea din urmă stau deoparte de locul rugăciunii —, pentru a fi de față la chemarea musulmanilor. Tot de aceea Profetul ﷺ schimba drumul la ducere și la întoarcere, ca locuitorii ambelor drumuri să poată vedea mulțimea și puterea musulmanilor. Fiindcă temeiul sărbătorii este împodobirea, s-au recomandat veșmintele frumoase, taqlīs,[17] schimbarea drumului și ieșirea la muṣallā."

încercați de obiceiul raderii bărbii! Dacă o rad pentru Eid, se află în trei încălcări: prima, raderea în sine înseamnă feminizare, asemănare cu necredincioșii și schimbarea creației lui Allah, după cum am explicat în cartea mea „Ādāb az-Zifāf fī as-Sunnah al-Muṭahharah" (pp. 126–131); a doua, împodobirea pentru Eid prin neascultare față de Allah; a treia, încălcarea interdicției de a lua din păr, pe care acest hadith o arată pentru cel ce vrea să aducă jertfă. Este într-adevăr trist că puțini scapă de aceste încălcări, chiar și dintre unii oameni ai științei. Îl rugăm pe Allah să ne păzească!

17 Taqlīs: lovirea tobelor de mână și jocul la sosirea regilor, în semn de întâmpinare. Sfârșitul notei din ediția citată. Spun: face aluzie la hadithul „Trimisului lui Allah ﷺ i se făcea taqlīs în ziua Sărbătorii Încheierii Postului". El nu este însă autentic, din pricina lanțului său: în el se află Sharīk, judecătorul, a cărui memorie era slabă, și Abū Isḥāq as-Sabīʿī, care a suferit tulburarea memoriei. L-am cercetat și i-am explicat neajunsul în „al-Aḥādīth aḍ-Ḍaʿīfah" (4285). Prin joc, autorul citat are în vedere cuvintele lui ﷺ către Abū Bakr, când a intrat la cele două fete care cântau, lovind o tobă de mână în zilele de Minā, și le-a mustrat: „Lasă-le, Abū Bakr! Fiecare neam are o sărbătoare, iar aceasta este sărbătoarea noastră." Relatat de amândoi; se găsește în „Mukhtaṣar al-Bukhārī" (nr. 508).

6 O obiecție și răspunsul la ea

Din cele explicate ai aflat că rugăciunea celor două sărbători în mușallā este Sunna, că asupra ei există înțelegere între imami din punctul de vedere al practicii și că săvârșirea ei acolo are foloase și înțelepciuni care, în cea mai mare parte, nu se împlinesc atunci când este săvârșită în moschei ori într-o singură moschee. De aceea, musulmanii trebuie să se întoarcă la Sunna Profetului lor ﷺ și să li se alăture celor care s-au grăbit să o readucă la viață în aceste ținuturi. Mâna lui Allah este asupra comunității: comunitatea Sunnei, nu comunitatea care se împotrivește ei!

Unui om cu judecată nu i se potrivește să spună: *„Readucerea la viață a acestei Sunne dezbină comunitatea musulmanilor. Dacă ei se rugau în moschei, în mai multe adunări, săvârșirea ei în mușallā înseamnă să ieșim dintre ei și să întemeiem o nouă adunare, de care nu avem nevoie. Trebuie să împuținăm adunările acelea, nu să le sporim!"*

Răspundem: aceste cuvinte nu se potrivesc unui musulman cu judecată, fiindcă ascund ceea ce nu se poate închipui că ar urmări un credincios: că punerea în practică a Sunnei susținute de toți imamii, în felul explicat de noi, ar fi o pricină a dezbinării musulmanilor și a sfâșierii comunității lor! Chiar și numai înțelegerea acestei urmări este de ajuns pentru a respinge afirmația. Dimpotrivă, adevărul prin care ne închinăm lui Allah este că nu există cale de a uni cuvântul musulmanilor și rândurile lor decât întoarcerea la Sunnah, mai ales la practica pe care Trimisul lui Allah ﷺ a urmat-o toată viața, în care și-a lăsat comunitatea și pe care au urmat-o califii de după el.

Dacă vrei un exemplu apropiat, privește tocmai rugăciunea în mușallā. Astăzi musulmanii s-au împărțit la această rugăciune în numeroase adunări, împotriva Sunnei, după cum am arătat. Dacă

vrem să-i adunăm într-o singură adunare, nu există altă cale decât să ieșim pe un teren larg, care să-i încapă pe toți cei care se roagă, femei și bărbați. Îl iau drept muṣallā, săvârșind acolo această mare adorare, rugăciunea de Eid. Tocmai aceasta a poruncit Sunna. Cum s-ar mai putea spune apoi că punerea în practică a Sunnei dezbină comunitatea?!

Da, fără îndoială, readucerea acestei Sunne la viață cere întemeierea unei adunări noi, care să lase celelalte adunări risipite în numeroase moschei. Însă scopul ei este să adune toate acele adunări într-una singură, așa cum era în vremea lui ﷺ și a califilor bine călăuziți. Prin urmare, existența ei este necesară: adunarea unică nu ia ființă dintr-odată și nici nu se poate împlini fără ei. Între principiile recunoscute ale jurisprudenței se află: ceea ce este indispensabil pentru împlinirea unei obligații este la rândul său obligatoriu. Aceasta întărește recunoașterea necesității acestei adunări, fiindcă ea urmează Sunna și urmărește unirea comunității în sensul cel mai cuprinzător, spre deosebire de celelalte adunări.

Cineva ar putea spune: mulți oameni sinceri au răspuns acestei adunări după ce li s-a arătat Sunna, însă este de presupus că vor rămâne numeroși oameni care stăruie să fie risipiți în moschei, împotriva Sunnei și a tuturor școlilor juridice. Atunci nu se împlinește adunarea unică dorită!

Spun: este adevărat că aceasta se poate întâmpla. Este însă limpede că răspunderea nu le revine celor care au readus la viață această Sunnah și i-au chemat pe oameni la ea, ci celor care stăruie să se împotrivească. Mustrarea se îndreaptă numai asupra lor. Cât despre primul grup, adunarea lor este cea prescrisă, fiindcă urmează Sunna Trimisului lui Allah ﷺ. El ﷺ a spus despre grupul mântuit:

„Ea este comunitatea."[18]

18 Este un hadith autentic, după cum au spus șeicul Islamului Ibn Taymiyyah și alții. Are mai multe căi de transmitere, pe care le-am cercetat în „as-Silsilah aṣ-Ṣaḥīḥah" (204).

Iar într-o altă versiune: *„Este ceea ce urmez eu și companionii mei.”*[19]
Nu le dăunează atunci împotrivirea celor care li se opun, chiar dacă aceștia sunt mai numeroși, împlinindu-se cuvintele lui ﷺ:

„O parte din comunitatea mea va rămâne necontenit biruitoare în adevăr. Nu le vor dăuna cei care îi părăsesc, până ce va veni porunca lui Allah, iar ei vor rămâne astfel.”[20]

Credinciosul nu se simte singur fiindcă sunt puțini cei care merg pe calea călăuzirii și nu-i dăunează mulțimea celor care se împotrivesc, cufundați în căile pierzării. Ash-Shāțibī a spus în *„al-Iʿtișām”* (1/11–12):
„Aceasta este rânduiala lui Allah în creație: oamenii adevărului sunt puțini față de oamenii falsului, potrivit cuvintelor Preaînaltului:

﴿وما أكثر الناس ولو حرصت بمؤمنين﴾

„Cei mai mulți oameni, oricât ai dori tu, nu vor fi credincioși.”
Coran, Yūsuf 12:103

﴿وقليل من عبادي الشكور﴾

„Puțini dintre robii Mei sunt recunoscători.”
Coran, Sabaʾ 34:13

Allah să împlinească ceea ce i-a făgăduit Profetului Său ﷺ: ca starea de înstrăinare să se întoarcă la el.[21] Înstrăinarea nu există decât atunci când cei care o trăiesc lipsesc ori sunt puțini. Aceasta

19 At-Tirmidhī (2643) l-a socotit bun. Îl susține și o altă cale de transmitere, cercetată în lucrarea amintită mai înainte.

20 Relatat de amândoi, fiind transmis de atât de multe căi încât este mutawātir. Cei doi șeici și alții l-au consemnat de la un grup de companioni. Am cercetat hadithurile lor în „as-Silsilah aṣ-Ṣaḥīḥah” (270, 1165, 1955–1962, 1971 și 2444) și în „Takhrīj Faḍā’il ash-Shām” (5–6).

21 Are în vedere Islamul și face aluzie la cuvintele lui ﷺ: „Islamul a început ca un străin și se va întoarce străin, așa cum a început. Ferice de cei străini!” Relatat de Muslim (1/90), cercetat în „as-Silsilah aṣ-Ṣaḥīḥah” (1273), în „ar-Rawḍ an-Naḍīr” (350) și în alte lucrări.

se întâmplă când binele ajunge să fie socotit rău, iar răul, bine; Sunna ajunge inovație, iar inovația, Sunnah. Atunci oamenii Sunnei sunt aspru mustrați și certați,[22] așa cum odinioară erau mustrați oamenii inovației. Inovatorul speră astfel[23] că glasul rătăcirii se va uni. Allah însă nu îngăduie ca el să se unească până la venirea Ceasului. Toate grupurile, cu toată mulțimea lor, nu se vor strânge laolaltă împotriva Sunnei, potrivit obiceiului și revelației. Comunitatea oamenilor Sunnei trebuie să rămână statornică până când va veni porunca lui Allah. Însă, pentru că grupurile rătăcite îi atacă adesea, le arată dușmănie și ură și le cer să fie de acord cu ele, ei rămân necontenit într-o strădanie, dispută, apărare și înfruntare, noaptea și ziua. Pentru aceasta, Allah le înmulțește răsplata îmbelșugată și le dă o mare răsplătire."

Îl rog pe Allah Preaînaltul să ne țină statornici în Sunnah și să ne dea să murim urmând-o.

Acesta este sfârșitul a ceea ce a fost cu putință să adun în această scurtă scriere. Laudă lui Allah, Domnul lumilor!

22 Așa cum au făcut cu noi autorii scrierii „al-Iṣābah". După ce au arătat nehotărâre în privința rugăciunii de Eid pe loc deschis, după cum am arătat, ei au spus: „Printre musulmani sunt încă oameni care păstrează rugăciunile, rânduielile religiei lor și rugăciunea lor; însă acest mic grup s-a ridicat să-i mustre și să le dezbine adunarea." Cugetă cum au făcut din chemarea la Sunnah o dezbinare a comunității! Adevărat a spus cel ce a zis: „M-a învinuit de boala ei și s-a strecurat afară!"

23 Așa se găsește în original, iar formularea are un neajuns. Sensul urmărit este, după cât se pare: „de teamă față de ei, că s-ar putea uni glasul rătăcirii", sau ceva asemănător. Allah, slăvit și preamărit fie El, știe mai bine.

Indice

femei 4, 10, 12, 16, 23, 27, 32
jertfă 29
moschee 7, 8, 9, 10, 11, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 31
ploaie 5, 25
predică 27
unitate 5, 32

ADORARE ȘI VIAȚA COMUNITĂȚII

O singură rugăciune, o comunitate unită

Hadithuri, dovezi și înțelepciunea rugăciunii de Eid.

O cercetare a rugăciunii celor două sărbători de Eid, întemeiată pe hadithuri și pe cuvintele învățaților. Muḥammad Nāṣir al-Dīn al-Albānī explică locul rugăciunii, participarea femeilor și legătura dintre urmarea Sunnei și unitatea comunității.

INSTITUTUL TAWHID

tawhid.ro